

## COVID-19 SALGINININ TOPLUMSAL DEĞİŞİM İLE GÜVENLİK ORTAMINA ETKİSİ VE KOLLUĞA ÖNERİLER

Erdem ERCİYES\*, Yusuf Mutlu GENÇ\*\*

### Öz

*Bu çalışmada; "COVID-19 salgınının toplumsal değişimi ve güvenlik ortamını nasıl etkileyeceği" araştırma sorusuna cevap bulunmaya çalışılmış ve kolluğa bazı pratik öneriler getirilmiştir. Bu kapsamda nitel bir araştırma yöntemi benimsenerek keşifsel bir araştırma yürütülmüştür. Veri türü olarak ikincil kaynaklar ve açık kaynak istatistikleri kullanılmıştır. Ancak COVID-19 ile ilgili sürecin devam ediyor olması nedeniyle bilimsel olarak genellemeler, radikal sonuçlar ve büyük çıkarımlarda bulunulmaktan özellikle kaçınılmıştır. Virüsün yayılmasının devam etmesi durumunda, asayiş suçlarında azalma, buna karşı siber, dijital, finansal teknoloji ve yağmacılık suçlarında artış olabileceği öngörülmektedir. Ayrıca devletlerin kişisel özgürlükler ile kamu güveni ve sağlığı arasında bir seçim yapma ikilemiyle karşılaşabileceği değerlendirilmektedir. Çalışmanın sonunda COVID-19 salgını sonrası dönem için kolluk yetkililerine kolluğun teşkilatlanma ve görevlerine yönelik öneriler getirilmiştir.*

**Anahtar Kelimeler:** COVID-19, Koronavirüs, Kolluk, Kolluk Yönetimi

## THE IMPACT OF THE COVID-19 OUTBREAK ON SOCIAL CHANGE AND SECURITY ENVIRONMENT AND RECOMMENDATIONS TO LAW ENFORCEMENT ORGANIZATIONS

### Abstract

*This study tries to find a response to the research question, "How will the COVID-19 outbreak affect social change and security environment" and brings some practical recommendations to law enforcement organizations. In this context, an exploratory research has been carried out by adopting a qualitative research approach. Secondary resources and open source statistics have been used as data type. However, due to the ongoing process of the COVID-19, presentations of scientific generalizations, radical results and major inferences have been especially avoided. If the virus continues to spread, it is predicted that there will be a decrease in public order crimes whereas an increase in cyber, digital, financial technology and looting crimes. It is also considered that states may face the dilemma of making a choice between personal freedoms, public trust and health. At the end of the study, concerning organization and duties for the period after the COVID-19 outbreak, recommendations have been brought to law enforcement officials.*

**Keywords:** COVID-19, Coronavirus, Law Enforcement, Law Enforcement Management

\* Dr. Jandarma Personel Yarbay, Jandarma Genel Komutanlığı Strateji Başkanlığı, erdemerciyes@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0002-7842-0967>.

\*\* Jandarma Albay, Jandarma Genel Komutanlığı Strateji Başkanlığı, yusufgenc@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8552-9661>.

## **GİRİŞ**

Çin Ülke Ofisinin 31 Aralık 2019'da Çin'in Vuhan şehrinde nedeni tespit edilemeyen zatürre vakalarını bildirmesi üzerine, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından daha önce insanlarda tespit edilmemiş şiddetli akut solunum yolu sendromu koronavirüsü 2 (SARS-CoV-2) veya 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) olarak adlandırılan yeni bir koronavirüs tipi tanımlanmış ve müteakiben pandemi<sup>1</sup> ilan edilmiştir. Bu virüs taç benzeri görünümü nedeniyle (Latince: Coronam, İtalyanca: Corona) Koronavirüs olarak adlandırılmaktadır<sup>2</sup> (Zhou vd., 2019: 3). Yeni virüsün neden olduğu hastalık ise COVID-19 olarak isimlendirilmiştir. COVID-19 genellikle solunum yollarını ve akciğerleri enfekte eden bir hastalık türüdür.

Virüs ortaya çıktıktan sonra hastalıkla mücadelede bütün ülkeler benzer tedbirler almaya çalışmıştır. Bu konuda hijyen (özellikle el hijyeni) vurgulanmış, hasta insanlarla temastan kaçınmak için sosyal mesafe gündeme getirilmiş, restoran, sinema, spor müsabakaları gibi insanların bir araya geldiği sosyal faaliyetler kısıtlanmış, ülkeler arasında ve ülke içinde seyahat kısıtlamaları başlatılmış, kısmi veya genel sokağa çıkma yasakları uygulanmış, kişisel koruyucu ekipman üretiminde ve tedarikinde ülkeler arası yarış başlamış, mobil uygulamalar vasıtasıyla hasta kişiler takip edilmeye çalışılmış, diğer vatandaşlar hastalığın yaygın olduğu yerler konusunda uyarılmış, kamuda olduğu gibi özel sektörde de minimum personelle esnek çalışma sistemine geçilmiş, okullarda eğitime ara verilmiş ve sağlık sistemlerinin kapasitesi artırılmaya çalışılmıştır (Dünya Sağlık Örgütü, 2020).

Hâlihazırda Dünya ve Türkiye'de çok sayıda ölüme yol açan bu virüs sonrası Dünya'nın nasıl bir hal alacağıyla ilgili derin endişeler ve farklı görüşler mevcuttur. COVID-19 ile ilgili sürecin devam ediyor olması nedeniyle bilimsel olarak genellemeler, radikal sonuçlar ve büyük çıkarımlarda bulunulmaması gerektiği not edilmekle birlikte, kolluk açısından sürecin yakından takip edilerek değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada; "COVID-19 salgınının toplumsal değişimi ve güvenlik ortamını nasıl etkileyeceği" araştırma sorusuna cevap bulunmaya çalışılmıştır. Bununla

---

<sup>1</sup> Epidemi tanım olarak salgın hastalık demektir. Pandemi ise dünyada birden fazla ülkede veya kıtada, çok geniş bir alanda yayılan ve etkisini gösteren salgın hastalıklara verilen genel isimdir. Tarihteki pandemi örnekleri; Kara Veba, Kolera, Grip, Tifo, Domuz gribi ve COVID-19'dur.

<sup>2</sup> İnsanlardaki Koronavirüs ilk olarak 1960'larda soğuk algınlığına neden olan Human Coronavirus OC43 olarak isimlendirilmiştir. 2003 yılındaki SARS-CoV, 2012 yılındaki MERS-CoV virüsleri de aynı ailedendir (Zhou vd., 2019: 3).

birlikte, çalışmanın amacı; COVID-19 salgı sonrası dönemde değişen güvenlik algısı ve toplum yapısını ortaya koymak ve kolluk yetkililerine kolluğun teşkilatlanma ve görevlerine yönelik öneriler getirmek olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda nitel bir araştırma yöntemi benimsenerek keşifsel bir araştırma yürütülmüştür. Veri türü olarak ikincil kaynaklar ve açık kaynak istatistikleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan kolluk kavramından; Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı anlaşılmalıdır.

Çalışmanın ilk bölümünde, COVID-19 salgını sonrası dönemde uluslararası siyasetin nasıl şekilleneceği küreselleşme ve ulus devlet kavramları üzerinden incelenmiştir. Devam eden bölümde, bireysel ve kurumsal mahremiyet kavramlarının değişimi yapay zekâ özelinde virüsle mücadeleye yönelik teknolojik gelişim bakış açısıyla irdelenmiştir. Müteakiben toplumsal değişim kavramı kültür penceresinden incelenmiştir. Son bölümde ise COVID-19 salgını sonrası dönem için kolluk yetkililerine kolluğun teşkilatlanma ve görevlerine yönelik geliştirilen öneriler üzerinde durulmuştur.

## 1. KÜRESELLEŞME Mİ ULUS DEVLET Mİ?

Ekonomi, siyaset, kültür, teknoloji ve daha birçok alanı eş zamanlı olarak içine alan karmaşık bir süreç olan küreselleşmeyi Rugman (2004: 22); “*doğrudan yabancı yatırım yapan çokuluslu girişimlerin faaliyetleri ve ulusal sınırların ötesinde değer yaratmak amacıyla iş ağlarının ortaya çıkması*” olarak tanımlamaktadır. Ancak bu çalışmada, küreselleşme daha çok sosyolojik bakış açısıyla değerlendirilmiş ve Giddens (2006: 204)’ın “*uzak yerellikleri birbirine bağlayan dünya çapındaki toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması*” olarak gördüğü küreselleşmenin ulus devlet anlayışının güçlendirdiği yerelleşme anlayışıyla girdiği diyalektik ilişki kapsamında incelenmiştir.

COVID-19 sonrası dünyanın McLuhan (1964: 8)’ın küresel köyü<sup>3</sup> mü yoksa Jameson’ın Ötekilik Retoriği ve Ulusal Alegorisi’nde<sup>4</sup> (Ahmad, 1995: 5) mi karşılık bulacağı konusu tamamıyla bilim adamlarının mevcut verilerden yaptığı çıkarımların hayal güçlerinde vuku bulduğu yansımalarından ibarettir. Yazarların bilimsel sınırlarda

<sup>3</sup> McLuhan (1962: 8) bilginin ve teknolojinin yayılma hızı karşısında dünyanın çok küçüldüğünü tasvir etmek için “Gutenberg Galaksisi” isimli kitabında, “küresel köy” terimini kullanmıştır.

<sup>4</sup> Jameson (2008: 12) Üçüncü Dünya kavramını sömürgecilik ve emperyalizm bağlamında kapitalist (birinci dünya) ve sosyalist (ikinci dünya) ülkeler dışındaki ülkeleri tanımlamak için kullanmıştır.

kalma çabası nedeniyle bu konuda görüş bildiren araştırmacıların görüşleri çalışmada eğilip bükülmeden aktarılmaya çalışılmıştır.

Rus futurist Pereslegin (2020: 17) bu virüsün rastgele bir virüs olmadığı, asıl görevinin dünyayı ve dünyadaki finansal sistemi değiştirmek olduğunu iddia etmektedir. Bu kapsamda küçük havayolları, seyahat acenteleri, oteller, tiyatrolar, film şirketleri, hizmet birimleri gibi kurumların düşük meblağlar karşılığında satın alınacağı ve her şey normale döndüğünde büyük paralar karşılığında yeniden satılacağını öngörmektedir. Ayrıca, seyahatlerin azalması nedeniyle turizmin büyük bir sekteye uğrayacağı ve herhangi bir virüs taşımadığımızı gösterir belgelerle dolaşacağımızı, tekli para sisteminden<sup>5</sup> çoklu bölgesel pazarlara ve para birimlerine geçiş döneminin başlayacağı, başlangıçta zayıflamış gibi görünse de bu sürecin sonunda neo-liberalizmin güçleneceği hatta devletlerin yapay zekâ tarafından yönlendirileceğini öne sürmektedir.

Rus analist Krutikov (2020: 20) ise COVID-19'un dünyayı yeniden şekillendireceği hususunda Pereslegin'le hem fikir olmakla birlikte ondan ayrıldığı en temel nokta; devletlerin evrileceği sistem konusunda olmaktadır. Krutikov'a göre Avrupa Birliği'nin gücü zayıflayacak, ulus devlet anlayışı belirli yerlerde geri dönecek, ulusalcılık güç kazanacak ve sonuçta ulus devletlerin bir tür Pan-Avrupa üstyapısı canlanacaktır. Bunlara ilave olarak Krutikov, dünyada finansal sistemde istikrarsızlık döneminin hâkim olacağını, bilimselliğin bu dönem sonrası önem kazanacağını, özellikle temel bilimlerinin öneminin daha iyi kavranacağını ifade etmektedir (a.g.e).

Bu noktada Harari (2020: 13) ulusalcı izolasyon ile küresel dayanışma arasında insanlığın yapması gereken önemli bir seçim olacağını ifade etmektedir. Ayrıca, seyahat kısıntılarına uluslararası bir uzlaşmayla bilim adamları, doktorlar, gazeteciler, siyasetçiler ve iş adamları gibi meslekler için istisnai bir düzenleme yapılmasını önermektedir.

COVID-19'un halen yaşanan bir süreç olması nedeniyle sonuçları tam olarak kestirilemese de yarattığı ezberleri bozan etkinin büyüklüğü göz önüne alındığında mevcut dünya düzeninin eskisi gibi devam edeceğini öne sürmek naif bir yaklaşım olacaktır. Tarihin kırılma anları incelendiğinde çoğunda ortak özellik olan asimetrik karakter ve sıra dışılık COVID-19'da fazlasıyla bulunmaktadır. Tarihsel materyalist bakış açısından bakıldığında tarihin belirli dönemler halinde tekerrür ettiği (Marx,

---

<sup>5</sup> Amerika Birleşik Devletleri Doları

1994: 5) savından hareketle küreselleşmenin yerelleşme eğilimiyle gireceği diyalektik etki sonucu “post-küreselleşme” olarak tanımlanabilecek bireylerin dijitalleştiği ve alışkanlıkların değiştiği yeni bir küreselleşme türünün ortaya çıkması olası görünmektedir.

## **2. MAHREMİYET**

COVID-19’un tedavisi ne kadar önemliyse virüsün teşhisi ve yayılmasının önlenmesi bir o kadar, hatta daha fazla, önemlidir. Ülkeler bu konu üzerine çalışırken Çin, Güney Kore ve Singapur’da yapılan çalışmalar ön plana çıkmıştır. Çin’li, Güney Kore’li ve Singapur’lu yetkililer, akıllı telefonları kullanarak insanların ateşlerini, kimlerle temas ettiğini, hasta insanlara olan uzaklığını ve izolasyon kurallarına uymayan pozitif hastaların güncel yer bilgisini tespit edebilmektedir (Simonite, 2020; Watson vd., 2020; Vaswani, 2020). Bu uygulamalar kadar kapsamlı olmasa da benzer bir çalışma İsrail’de yapılmıştır. Teröristlere karşı kullanılan takip teknolojisi COVID-19 virüslü hastalarının tespit edilmesi için kullanılmaya başlamıştır (Clarke, 2020: 1). Öte yandan Rusya, vatandaşların COVID-19 nedeniyle uygulanan karantına kararına uyup uymadığını kontrol etmek amacıyla Moskova’da dışarıya çıkmak isteyen vatandaşları için Moskova Belediyesinin internet sitesine (Mos.ru) önceden başvurarak QR kodu almayı zorunlu hale getirmiştir (Lisenko, 2020: 1). Benzer uygulamalar Avrupa’daki diğer ülkelerde uygulanmaya başlanmıştır. Çoğu ülkede karantinadaki kişileri polis evlerine girmeden telefon ve göz teması aracılığıyla kontrol etmektedir (Cahn ve Veiszlemlein, 2020: 2). Türkiye’de bu çalışmalara duyarsız kalmayarak benzer çalışmaları yürütmektedir. Enfekte olan hastalarla teması engellemek için “Hayat Eve Sığar” isimli bir akıllı telefon uygulaması kullanılmaya başlanmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020a).

Harari (2020: 7), önümüzdeki süreçte devletlerin kamu sağlığı adına yüksek teknoloji kitle izleme-takip sistemlerini kullanmaya başlayacağına hatta çok kısa bir süre içerisinde vatandaşlarını takip edebilmek için deri altına takılabilecek çipleri kullanabileceğini öne sürmektedir.

Foucault (1980: 25), gücü liderliğin bir unsuru olarak değerlendirmektedir. İktidarı bir tahakküm biçimi olarak görerek hem kurumların hem de bireylerin bakış açılarını değerlendirerek özneler arası bir anlayışa sahiptir. Kurumlar, gücü bireyler üzerinde kullanırken bireyler de sosyal ağlarının etkisiyle kurumlara güç verirler. Bu nedenle gücün varlığının bilginin üretimine bağlı olması nedeniyle iktidarın bilgi ile bağlantısı önem kazanmaktadır. Foucault (1977: 27-28)’ya göre; bilgi eğer iktidarla

bağlantılı olursa sadece 'gerçeğin' otoritesini üstlenmekle kalmaz, aynı zamanda kendini gerçekleştirme gücüne de sahiptir. Bu da bilgiye kısıtlama, düzenleme ve uygulama yeteneği kazandırmaktadır. Bu süreç geleneksel devletin enformasyon teknoloji devrimiyle dijital devlete doğru dönüşmesini hızlanmaktadır. Foucault'nun toplumda gücün sağlanmasında kullandığı Bentham'ın Panoptikon alegorisi<sup>6</sup> yapay zekâyla farklı bir boyuta geçecektir.

Devletler özellikle yapay zekâ tabanlı uygulamalarla daha fazla veriye erişme, kontrol etme ve bu verileri yönetme hakkına sahip olacaklardır. Bu durumda doğal olarak bireylerin özgürlüklerine ve mahremiyetlerine kısıtlamalar getirecektir. Beraberinde çok temel bir soru ortaya çıkacaktır: “Kamu sağlığı ve güvenliğini sağlayabilmek için yapılacak her şey mubah mıdır? Devletlerin bu konuda sınırları ne kadar genişleyecek? Ve Bireylerin mahremiyet çizgileri nereye kadar çığnenecektir?” Bu sorulara verilecek cevaplar kolluğun görevini ve organizasyon yapısını doğrudan etkileyecektir. Özellikle devletin mahremiyet bölgesinde hareket alanının artmasıyla doğru orantılı olarak kolluğun siber ve teknolojik yeterlilik kazanma imkânı doğru orantılı olarak artacaktır.

### **3. TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM**

Literatürde toplumları kültürel olarak sınıflandıran birçok çalışma mevcuttur (Bknz: Parsons, 1951; Hofstede, 1980; Schwartz, 1992; Trompenaars ve Hamden-Turner; 1999; House vd., 2004), fakat çok temel bir ayırmadan bahsetmesi nedeniyle Hall (1997: 105-116)'ın düşük yoğunluk ve yüksek yoğunluk kültür kategorilerinden bu çalışmada bahsetmekte fayda bulunmaktadır. Düşük yoğunluklu kültürde, kültürel çevreye girenlerin nasıl davranacaklarını bilmesi için kültürel davranış ve inançların açıkça dile getirilmesi gerekmektedir. Yazılı kurallar,

---

<sup>6</sup> Foucault (1977: s.200) modern devlete uyguladığı Bentham'ın Panoptikon tasarımını aşağıdaki gibi tasvir etmiştir:

“Çevrede, halka şeklinde bir bina; merkezde bir kule; bu kule halkanın iç tarafına açılan geniş pencerelerle delinmiştir; çevredeki bina, her biri binanın tüm genişliğini uzatan hücrelere bölünür; kulenin pencerelerine karşılık gelen biri içte olmak üzere iki penceresi vardır; diğeri, dışarıdan, ışığın hücreyi bir uçtan diğeri uca geçmesine izin verir. O halde, gerekli olan tek şey, merkezi bir kuleye bir gözetmen yerleştirmek ve her hücrede bir deli, bir hasta, bir mahkûm, bir işçi ya da bir öğrenci kapatmaktır. Arkadan aydınlatmanın etkisi ile bir kişi kuleden ışığa karşı durarak çevrenin hücrelerindeki küçük tutsak gölgelere kadar her şeyi gözetleyebilir. Onlar birçok kafes, her aktörün tek başına, mükemmel bir şekilde bireyselleştirilmiş ve sürekli görünür olduğu birçok küçük tiyatro gibi kusursuz bir şekilde bireyselleştirilmiş ve sürekli görünür haldedirler. Panoptik mekanizma, sürekli görmeyi ve hemen tanımayı mümkün kılan mekânsal birimleri düzenler. Kısacası, zindan prensibini; ya da daha ziyade üç işlevini tersine çevirir -kapatmak, ışıktan mahrum etmek ve saklamak- sadece ilkini korur ve diğeri ikisini ortadan kaldırır. Tam aydınlatma ve bir gözetmen gözü, nihayetinde korunan karanlıktan daha iyi görür. Görünürlük bir tuzaktır.”

prosedürler ve sözleşmeler temel iletişim araçları arasındadır. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerinin çoğu bu kategori altında değerlendirilir (Copeland ve Griggs, 1985: 75).

Diğer taraftan, yüksek yoğunluklu kültür, insanların uzun bir süre boyunca yakın bağlantıları olduğu toplumları veya grupları ifade eder. Kültürel davranışın birçok yönü açık değildir, çünkü üyelerin çoğu birbirleriyle yıllarca süren etkileşimden ne yapılacağını ve ne düşüneceğini bilir. Yazılı iletişimden ziyade sözlü iletişim daha makbuldür. Türkiye, Ortadoğu, Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerinin çoğu bu kültür grubuna girer (a.g.e: 150).

COVID-19'un yarattığı en büyük kısıtlılıklardan birisi kültürün en önemli göstergelerinden olan yüz yüze iletişim ve sosyalleşme üzerine olmuştur. Bu kısıtlamaların devam etmesi durumunda düşük ve yüksek yoğunluklu kültür grupları arasındaki keskin çizginin belirsiz bir hal alması mümkün görünmektedir.

Öte yandan ortaya çıkaracak bu yeni durum “sosyal ve medeni süreçlerin yeniden şekillenmesi mi yoksa zaten şekillenmiş olan ama kuşak çatışmaları nedeniyle adı konulamamış olan malumun ilanı mıdır?” sorusunu akla getirmektedir. Bu soruya verilecek cevap takip eden soruların cevapları arasında saklıdır: Kaç kişi artık komşusunu tanıyor? Kaç kişi gecenin bir vakti evindeki bir ihtiyacı için kapı komşusunun evinin kapısını çalabilir? Cep telefonuna dokunmadan veya internete girmeden ne kadar süre geçiyor? Sokaklarda gazoz kapağı oynayan çocuklar var mı? Kaç ebeveyn çocuğunu evlerinin önüne gönül rahatlığıyla bırakabiliyor? Bu soruları çoğaltmak mümkün. Şu anda 40 yaşının üzerindeki bu sorulara özlemlerle bir burkulmayla cevap verirken 20’li yaşlardaki gençler için bu soruların sorulması bile tuhaf gelebilir. Dijital çağa geçmekle zaten toplumların sayısallaştırma projesi çoktan başlamıştı. Bunun bir sonraki adımında yapay zekâyla insanlar daha fazla teknolojiye bağımlı olup bireyselleşecekti fakat COVID-19 salgını bu süreci daha da hızlandırarak kuşaklar arasındaki değer ve alışkanlık farklılıklarını törpüleyebilir. Bunun doğal sonucu olarak toplumlar daha homojen bir yapıya gelebilir.

#### **4. COVID-19 VE SUÇ**

COVID-19'un yarattığı belirsiz ve kaotik ortam sadece vatandaşların üzerinde değil aynı zamanda suçluların üzerinde de şaşırtıcı bir etki yaratarak işlenen suçların nevinde kısa süreli olsa da değişiklikler yaratmıştır.

COVID-19 virüsünün Türkiye’de en çok görüldüğü yer olan İstanbul’da İstanbul Emniyet Müdürlüğü verilerinden derlenen bilgiye göre; Mart 2019 ayında<sup>7</sup> polis sorumluluk bölgesinde, aile içi şiddet, açıktan hırsızlık, cinayet, yaralama, gasp, iş yerinden hırsızlık, otomobil hırsızlığı, otomobilden hırsızlık, evden hırsızlık, yankesicilik, kapkaç ve dolandırıcılık asayiş suçlarından toplam 13 bin 538 olay yaşanırken, 2020 yılında Mart ayında ise aynı suçlardan 11 bin 578 olay gerçekleşmiş ve geçen yıla göre yüzde 14,5 azalma meydana gelmiştir. Asayiş suçlarında tek artış yüzde 38,2 ile aile içi şiddette yaşanırken, çoğu vatandaşın evde kalmasının doğal bir sonucu olarak yankesicilik suçlarında gözle görülür bir azalma kaydedilmiş ve bir önceki yıla göre yüzde 59'luk düşüş yaşanmıştır (Bağış ve Demir, 2020: 1).

COVID-19’un bulaşma riski nedeniyle fiziki para kullanımında oluşacak çekincelerin dijital paranın kullanımını yaygınlaştırması ve yakın gelecekte yüz yüze bankacığın yerini finansal teknoloji (Fintech) bankacılığının alması kuvvetli bir ihtimaldir. Bu yansımanın gölgesinin düşeceği önemli alanlardan birisi de suç ve suçluyla mücadele alanında olacaktır. Kolluk kuvvetleri siber ve finansal teknoloji suçlarıyla daha yoğun karşılaşabilir. Bu nedenle bu suçlarla mücadele edebilmek için kurumsal yetenek ve kapasitesini arttırmalıdır.

Ayrıca, 11 Mart 2020 tarihinde COVID-19’un Türkiye’de görüldüğünün resmi olarak açıklanması sonrası (Sağlık Bakanlığı, 2020b) insanların marketlerde ve benzin istasyonlarda yarattığı izdiham ve 10-12 Nisan 2020 tarihleri arasında 31 ilde sokağa çıkma yasağı uygulamasına geçildiğinin açıklanmasıyla (İçişleri Bakanlığı, 2020) insanların panik halinde alışveriş yapmak için sokağa çıkması ve uzun kuyruklar oluşturması (Euronews, 2020) örneklerinde not edildiği üzere uzun vadede temel besin maddelerinin üretiminin azalması, halkın alım gücünün düşmesi gibi nedenlerle yağmacılık suçu ve anarşizm akımının toplumda yaygınlaşabileceğinin (Proudhon, 2007: 162) de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu suçlarla mücadele edebilmek için kolluğun gerekli donanımı kazanması ve hazırlıkları yapması ülkenin asayişinin sağlanması için elzemdir.

---

<sup>7</sup> Sadece 2019 ve 2020 Mart ayları üzerinden bir değerlendirme yapmak bilimsel açıdan yeterli olmamakla birlikte çalışmada kullanılan veriler COVID-19’un kısa vadeli etkisinin suç sayılarında yaratabileceği etki hakkında fikir vermesi için paylaşılmıştır. Verilerle ilgili değerlendirmenin COVID-19 salgını sonrasında yapılmasının bilimsel açıdan daha kıymetli olacağı değerlendirilmektedir.



## **5. KOLLUĞUN TEŞKİLATLANMA VE GÖREVLERİNE YÖNELİK ÖNERİLER**

COVID-19 sonrası dönemde kolluk kuvvetlerinin yapması gereken çalışmalardan birisi pandemiyle mücadelede kolluğun yetenek analizi olmalı ve sorumluluk bölgelerinin risk haritaları ortaya çıkarılmalıdır. Yapılan bu analiz sonuçlarına göre kabiliyet gelişimi ve yetenek yönetimi eylem planları hazırlanarak organizasyon yapıları baştan gözden geçirilmelidir.

Emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlamak gibi temel bir misyonu yüklenen kolluk kuvvetleri pandemiyle mücadele sırasında kamu sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ile korunmasında etkin rol almaktadır. Bu kapsamda pandemi sırasında sahada sürekli aktif görev alan kolluk kuvvetlerinin sağlığını korumaya yönelik kıyafet ve teçhizata sahip olması önem arz etmektedir. Ayrıca, personelin kullandığı tüm teçhizatın (balistik koruyucu ve soğuk iklim teçhizatı dahil) tek personel tarafından kullanılabilceği bir tedarik modelinin uygulanması ile mevcut pandemi tecrübesi ışığında lojistik tedarik zincirinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte Soğuk Savaş dönemindeki Kimyasal Biyolojik Radyolojik Nükleer (KBRN) malzemesi stoklamaya benzer şekilde; kolluk kuvvetleri tarafından salgın dönemlerine yönelik kişisel koruyucu ekipman stoklanması ve bundan sonra tedarik edilecek araçların mümkün olduğunca KBRN özellikli olarak tedarik edilmeye çalışılması, en azından araçlarda kabin içi pozitif basınç özelliğinin bulunması hususlarının dikkatli bir şekilde incelenmesi gerekmektedir.

COVID-19 ile birlikte gündeme gelen “hijyen ve sosyal mesafe” kavramları kolluk yetkililerince üzerinde düşünülmesi gereken konuların başındadır. Bu kapsamda, temin edilecek temizlik malzemelerinde antibakteriyel ve antiviral özelliklerinin bulunması ile kullanılan tüm tesis, araç ve teçhizatın sık sık dezenfekte edilmesinin sağlanacağı bir sistem kurulması hususları üzerinde çalışılmalıdır. Ayrıca, müdahale edilen olaylarda; olay yerine koruyucu teçhizata sahip uzman personel tarafından girilmesinin sağlanması; şüphelilerin yakalanması esnasında fiziki teması en aza indirmek amacıyla; gerekirse, kaçmaya çalışan şüphelilerin uzaktan ağ atılarak yakalanması; kelepçe takma işleminin uzaktan bir aparatla yapılması gibi alternatif tedbirlerin geliştirilmesi; şüpheli tutuklu ve hükümlü sevk ve nakillerinde, şüpheli ile kolluk personelinin temasını en aza indirecek tedbirler alınması, gerekirse bu maksatla özel araçlar dizayn edilmesi; gözaltına alınacak

şahısların da bulaşıcı hastalıklara karşı korunabilmesi amacıyla, nezarethanelerin mümkünse tek kişilik hale getirilmesi ve Jandarma birliklerinde koğuş sisteminin terk edilerek, en fazla 3-4 kişilik oda sistemine geçilmesi konularının yapılabilirliğiyle ilgili kolluk yetkilileri tarafından çalışmalar başlatılmalıdır.

Kolluk kuvvetleri tarafından biyolojik saldırı ve pandemiyle mücadele etmede kolluğun olası hareket tarzlarını ortaya koyan bir konsept geliştirilmeli ve bu konseptin uygulanması özel birimler vasıtasıyla olmalıdır. Bu çalışmada personelin hastalığın kuluçka süresi müddetince izinde olmasını sağlayacak şekilde COVID-19 için 14 gün- vardiyalı olarak çalıştırılması, evden çalışma prensipleri, Kriz Merkezlerinin ve Harekât Merkezlerinin çalışma esasları, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Sağlık Bakanlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Emniyet Genel Müdürlüğü ve Türk Silahlı Kuvvetleri arasında klasik dönemlerde yapılandan farklı olarak biyolojik saldırı ve pandemi durumları özelinde koordinasyon esasları belirlenmelidir.

Gelecek dönemlerde aynı anda birbirinden çok farklı durumlarla (nükleer, kimyasal, biyolojik, asayiş ve terör gibi) kolluğun karşılaşabileceği göz önüne alındığında, bu farklı durumlarla mücadele edebilmek için kolluk güçlerinin çevik ve mobil bir teşkilat yapısına geçmesi gerekmektedir. Ayrıca virüsten etkilenmeyeceği göz önüne alındığında kolluğun teknolojik yatırım alanı olarak otonom insansız hava ve kara araçları ile robotlara daha fazla yatırım yapılmalıdır.

Hâlihazırdaki salgından alınan dersler ışığında; kolluk personelinin mesleki gelişiminde, eğitim sisteminin büyük ölçüde uzaktan eğitime dönebileceği ihtimal dahilindedir. Bu nedenle çevrimiçi uzaktan eğitim altyapısı kurulurken sanal ve artırılmış gerçeklik teknolojilerinden istifade edilmelidir. Bununla birlikte personelin salgın hastalıklar konusunda sık sık bilgilendirilerek farkındalığın artırılacağı bir eğitim sistemi hazırlanmalıdır.

Son olarak, kolluk kuvvetlerinin hâlihazırdaki sağlık teşkilatlanmaları güçlendirilmeli ve kollukta istihdam edilen doktor ve sağlık personeli sayısının artırılması hususları incelenmelidir.

## **SONUÇ**

COVID-19 sonrası dünya tahayyülünde en önemli belirleyici, ülkelerin teknoloji ve teknoloji yönetimi imkân ve kabiliyetleri ile bireylerin mahremiyet sınırları olacaktır. İlerleyen dönemlerde yapay zekâ destekli yüksek teknolojili izleme-takip sistemlerinin kitle hastalığının takibinde kullanılabileceği, ancak bu uygulamanın

yürürlüğe girmesi devleti, kişisel özgürlükler ile kamu güveni ve sağlığı arasında bir seçim yapma ikilemiyle baş başa bırakabilecektir. Eğer kamu sağlığı ve güvenliği sağlama endişesi bireylerin mahremiyeti karşısında daha ağır basarsa Foucault (2005: 150)'nun tabiriyle disiplinler iktidar<sup>8</sup> güçlenecek bu da devletlerin bireylerin eylem ve düşünceleri üzerinde kontrol ve gözetimi daha da artacaktır. Devletin söz konusu gözetim ve denetimi sağlamada kolluk kuvvetleri özellikle de kolluğun siber güvenlik ve teknolojik istihbarat yetenekleri ön plana çıkacaktır.

Diğer yandan işlenen suçların türlerinde değişiklik olabileceğini öngörmek kâhinlikten ziyade suçların nedenselliğinin anlaşılmasıyla ilgili bir durumdur. Bu kapsamda gelecekte asayiş, mala karşı işlenen suçlar ve organize suçlarda azalma, buna karşı siber ve finansal teknoloji suçlarında artış olabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca uzun vadede temel besin maddelerinin üretiminin azalması, halkın alım gücünün düşmesi gibi nedenlerle yağmacılık suçu ve anarşizm akımının toplumda yaygınlaşabileceğinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

COVID-19 sonrası dönemde kolluk yetkilileri tarafından yapılması gereken öncelikli çalışmanın; pandemiyle mücadelede yetenek ve risk analizi yapılarak, analiz sonuçlarının Stratejik Hedef Planlarına aktarılması ve teşkilat yapısı ile güvenlik ihtiyaçlarının baştan gözden geçirilmesi olduğu değerlendirilmektedir.

---

<sup>8</sup> Foucault (2005: 150) disiplinler iktidarı aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

*“Disiplin toplumsal gövdedeki en ufak unsurlara varıncaya kadar denetleyebilmeyi sağlayan, toplumsal atomlara, yani bireylere ulaşmayı sağlayan iktidar mekanizmasıdır. İktidarın bireyselleştirme teknikleridir. Birini gözetleme, davranışını, tavrını, becerilerini denetleme, performansını pekiştirme, yeteneklerini artırma gibi.”*

## **KAYNAKÇA**

- Ahmad, A. (1995). Jameson'ın Ötekilik Retoriği ve 'Ulusal Alegori'. Teoride Sınıf, Ulus, Edebiyat. (Çev. Ahmet Fethi), İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Bağış, H. ve Demir, H. (2020, 05 Nisan). 'Koronavirüs' günlerinde asayiş suçları azaldı aile içi şiddet arttı, Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/koronavirus-gunlerinde-asayis-suclari-azaldi-aile-ici-siddet-artti/1793263>. Erişim tarihi 07 Nisan 2020.
- Cahn, A.F., Veiszlemlein, J. (2020, 19 Mart). COVID-19 tracking data and surveillance risks are more dangerous than their rewards, NBC News. <https://www.nbcnews.com/think/opinion/covid-19-tracking-data-surveillance-risks-are-more-dangerous-their-ncna1164281>. Erişim tarihi 25 Nisan 2020.
- Clarke, L. (2020, 16 Mart). Israel to use “anti-terrorist” surveillance tech to track coronavirus spread, NSTech. <https://tech.newstatesman.com/security/israeli-anti-terrorist-surveillance-tech-coronavirus>
- Copeland, L. ve Griggs, L. (1985). Going International: How To Make Friends And Deal Effectively In The Global Marketplace. New York: Random House.
- Dünya Sağlık Örgütü (2020, 31 Mart). Coronavirus disease (COVID-19) advice for the public. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public> Erişim tarihi 24 Nisan 2020.
- Euronews (2020, 10 Nisan). Türkiye'de sokağa çıkma yasağını duyanlar marketlere akın etti. <https://tr.euronews.com/2020/04/10/turkiye-de-sokaga-c-kma-yasag-n-duyanlar-marketlere-ak-n-etti> Erişim tarihi 13 Nisan 2020.
- Foucault, M. (1977). Discipline and Punishment: The Birth of the Prison. Trans. Alan Sheridan. New York: Vintage Books.
- Foucault, M. (1980). Power/Knowledge, ed, C.Gordon. Brighton: Harvester.
- Foucault, M. (2005). Özne ve İktidar. (Çev.: I. Ergüden), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, A. (2006). Modernitenin Küreselleşmesi. (Çev.: K. Bülbül), Ankara: Kadim Yayınları.
- Hall, E.T. (1977). Beyond Culture. New York: Anchor Books Edition.

- Harari, Y.N. (2020). Financial Times, 23 Mart 2020, <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>. Erişim tarihi 24 Mart 2020.
- Hofstede, G. (1980). Culture's consequences. London: Sage Publications.
- House, R. J, Hanges, P. J., Javidan, M., Dorfman, P. W. ve Gupta, V., (2004). Culture, leadership, and organizations: The GLOBE study of 62 societies. California: SAGE Publications.
- İçişleri Bakanlığı (2020, 10 Nisan). Sokağa Çıkma Yasası, <https://www.icisleri.gov.tr/2-gun-sokaga-cikma-yasagi>. Erişim tarihi 14 Nisan 2020.
- Jameson, F. (2008). Çok Uluslu Kapitalizm Çağında Üçüncü Dünya Edebiyatı Modernizm İdeolojisi. (Çev.: K. Atakay, T. Birkan), İstanbul: Metis Yayınları.
- Krutikov, Y. (2020, 27 Mart). "Salgın Ulus Devlet Anlayışını Canlandırıyor", Vzglyad. <https://vz.ru/opinions/2020/3/27/1031086.html> Erişim tarihi 28 Mart 2020.
- Lisenko, E. (2020, 01 Nisan). Moskova'da karantina uygulaması QR kod sistemiyle denetlenecek, Sputnik News. <https://tr.sputniknews.com/rusya/202004011041733069-moskovada-karantina-uygulamasi-Qr-kod-sistemiyle-denetlenecek/> Erişim tarihi 01 Nisan 2020.
- Marx, K. (1994). The Eighteenth Brumaire of Louis Bonaparte. London: Int. Publications.
- McLuhan M. (1964). Understanding media: The Extensions of Man. New York: McGraw-Hill.
- Parsons, T. (1951). The Social System. Glencoe, Il: Free Press.
- Pereslegin, S. (2020, 24 Mart). Covid-19 Sonrası Dünya Nasıl Bir Hal Alacak? Tüm Ülkelerin İflas Etmesi, Değişen Sınırlar ve Düşen Maaşlar, Komsomolskaya Pravda. <https://www.kp.ru/daily/27107/4183312/> Erişim tarihi 25 Mart 2020.
- Proudhon, Pierre-Joseph (2007). What is Property? New York: Cosimo Classics.

- Rugman, A. (2004). *Globalleşmenin Sonu*. (Çev.: Sedat Eroğlu), İstanbul: MediaCat Yayınları.
- Sağlık Bakanlığı (2020a, 18 Nisan), Hayat Eve Sığar, <https://www.saglik.gov.tr/> Erişim tarihi 18 Nisan 2020.
- Sağlık Bakanlığı (2020b, 11 Mart), Basın Açıklaması, <https://www.saglik.gov.tr/> Erişim tarihi 05 Nisan 2020.
- Schwartz, S. H. (1992). The Universal Content And Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1 – 62.
- Simonite, T. (2020, 26 Şubat). Chinese Hospitals Deploy AI to Help Diagnose Covid-19, *Wired*. <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/ai-and-control-of-covid-19-coronavirus>. Erişim Tarihi 01 Mart 2020.
- Trompenaars, F., ve Hampden-Turner, C. (1999). *Riding The Waves of culture: Understanding Cultural Diversity in Global Business*. 2'nci baskı. New York: McGraw – Hill.
- Watson, I., Jeong, S., Hollingsworth, J. ve Booth, T. (2020, 13 Mart) How this South Korean company created coronavirus test kits in three weeks, *CNN World*. <https://edition.cnn.com/2020/03/12/asia/coronavirus-south-korea-testing-intl-hnk/index.html>. Erişim Tarihi 15 Mart 2020.
- Vaswani, K. (2020, 19 Mart). Coronavirus: The detectives racing to contain the virus in Singapore, *BBC News*. Erişim Tarihi 25 Nisan 2020.
- Zhou Y, Yang Y, Huang J, Jiang S ve Du L. (2019). Advances in MERS-CoV Vaccines and Therapeutics Based on the Receptor-Binding Domain, *Viruses*, 14; 11(1), 1-18.